

Asia Tekijänoikeus www-sivuihin

Hakija A

Annettu 10.12.2002

LAUSUNTOPYYNTÖ

Web-suunnittelija A B Oy:stä (jäljempänä hakija) on pyytänyt 26.06.2002 saapuneella kirjeellään tekijänoikeusneuvoston lausuntoa tekijänoikeudesta BB Oy:n www-sivuihin.

Hakija kertoo työskennelleensä työsuhteessa B Oy:ssä web-suunnittelijana. BB Oy puolestaan omistaa B Oy:stä 70%. Hakija on B Oy:n työntekijänä luonut ja suunnitellut BB Oy:n web-sivuston käyttäen sivuston valmistuksessa ammattitaitoaan, graafisia ohjelmia ja muita www-suunnittelussa tarvittavia sovelluksia. Sivuston valmistus on lausuntopyynnön mukaan ollut erittäin työläs ja aikaa vievä prosessi. Koko sivuston työstämiseen on kulunut lausuntopyynnön mukaan aikaa n. 3 - 4 kuukautta.

Lausuntopyynnön mukaan BB Oy:n Internet-sivuston päivitys on 27.05.2002 lähtien annettu BB Oy:n toimesta tehtäväksi tuntemattomalle henkilölle, joka ei ole pyytänyt hakijalta lupaa sivuston muutosten tekoon, vaan hän on alkanut muuttaa sivustoa ja kopioida hakijan valmistamia sivuja, sivupohjia ja graafisia elementtejä. BB Oy ei myöskään ole tiedottanut hakijalle asiasta millään tavoin. Hakijan mukaan häneltä olisi ollut suotavaa kysyä lupaa ennen sivuston muutosten aloittamista. Hakijalta on käytännössä viety mahdollisuus sivuston muutosten tekoon 27.05.2002 jälkeen, sillä serverin, jolla kyseinen www-palvelintila sijaitsee, käyttäjätunnukset ja salasanat on vaihdettu hakijalle asiasta ilmoittamatta em. päivämäärän paikkeilla.

Hakija omistaa sivustosta varmuuskopion ajalta hieman ennen 27.05.2002 ja hän pystyy lausuntopyyntönsä mukaan osoittamaan tarkasti kaikki sivut ja kuvatiedostot, joita on muuteltu ja kopioitu ilman hänen lupaansa. Lausuntopyynnössään hakija viittaa esimerkkisivuihin, joita on muunneltu. Hakija uskoo, että hänen luomaansa sivustoa tullaan muuttamaan oleellisesti myös jatkossa.

Lausuntopyynnössä todetaan, että ymmärrettävästi sivustoilla esiintyvien valokuvien tekijänoikeus kuuluu valokuvien ottajille ja BB Oy:n

toimittamien tekstien tekijänoikeus kuuluu BB Oy:n toimittajille. Hakija toteaa kuitenkin, että hän on luonut BB Oy:n Internet-sivuston kokonaisuuden mukaan lukien kaikki .psd-, .jpeg-, ja .gif-kuvatiedostot, väriyhdistelmät ja navigointiosat. Hakija on myös valmistanut kaikki lomakesivut, joiden koodeja on lausuntopyynnön mukaan muuteltu.

Hakija korostaa, että hänen luomassaan alkuperäisessä sivustossa em. sivut toimivat verkossa moitteettomasti. Hakijan näkemyksen mukaan 27.05.2002 jälkeen muutetut ja kopioidut uudet sivut ovat teknisesti heikompilaatuisia kuin hänen luomansa alkuperäiset sivut ja antavat esimerkiksi virheilmoituksia eri selaimille. Hakija on käyttänyt paljon aikaa alkuperäisen sivuston toiminnan testamiseen eri selaimissa ja näyttötiloissa, joten hänen alkuperäinen työnsä kärsii niiden ihmisten silmissä, jotka vierailevat ko. www-sivuilla.

Hakija harmittelee erityisesti sitä, että yleensä alkuperäisen sivuston suunnittelija voi käyttää luomaansa web-sivustoa työnäytteenä monissa yhteyksissä, mutta hakija ei voi mitenkään käyttää BB Oy:n sivustoa työnäytteenä sen sisältämien virheiden ja muutetun sivuston heikon teknisen laadun vuoksi.

Hakijan mukaan sivuston valmistus on ollut pitkälti henkisen työn tuote ja se on vaatinut suuren työpanoksen. Hakija näkee sivuston tekijänoikeuden kuuluvan itselleen. Lausuntopyynnön mukaan tekijänoikeutta koskevat kommentit on lisätty asianmukaisesti alkuperäisten sivujen HTML-koodiin, mutta niitä on joiltain sivuilta poistettu.

Hakija haluaa nyt tekijänoikeusneuvostolta lausunnon siihen, kuka sivuston tekijänoikeuden omistaa, kuuluuko tekijänoikeus alkuperäisen sivuston valmistajalle vai voiko BB Oy tehdä sivuille mitä tahansa oman mielensä mukaan. Mikäli tekijänoikeusneuvosto lausunnossaan katsoo tekijänoikeuden kuuluvan BB Oy:lle, hakija katsoo asian loppuun käsitellyksi.

Hakija on lausuntopyynnössä viitattujen www-osoitteiden lisäksi toimittanut tekijänoikeusneuvostolle kirjallisia otteita ko. sivuista, joissa hän on identifioinut niitä muutoksia, joita kyseisille sivuille on tehty.

Hakija on vielä myöhemmin tarkentanut sitä, millaisessa suhteessa hän on B Oy:öön.

Hakija kertoo, ettei hän ole enää B Oy:n palveluksessa. Hänen työsuhteensa on päätetty 10.6.2002 järjestetyssä ylimääräisessä yhtiökokouksessa, eikä hakija ole missään tekemisissä em. yrityksen kanssa.

Hakija on kuitenkin B Oy:n hallituksen jäsen ja omistaa edelleen yrityksen osakkeista 11%. Yritys oli määrä lopettaa, mutta hakijan käsityksen mukaan se toimii edelleen normaalisti.

BB Oy taas omistaa, kuten edeltä ilmenee, B Oy:stä 70%. Hakija on valmistanut BB Oy:n kotisivuston BB Oy:n toimeksiannosta B Oy:n työntekijänä työsuhteessa, jossa hänelle maksettiin normaalia kuukausipalkkaa. Toisin sanoen hakija on valmistanut sivuston työtehtävänä, joka hänelle on osoitettu.

VASTINEET

Tekijänoikeusneuvosto on varannut BB Oy:lle ja B Oy:lle mahdollisuuden vastineen antamiseen. B Oy ei ole toimittanut asiassa vastinetta.

BB Oy:n toimitusjohtaja K on todennut 20.8.2002 saapuneessa BB Oy:n vastineessa seuraavaa.

Hakija eli A on työskennellyt web-suunnittelijana B Oy:ssä, josta BB Oy omistaa 70 %. A on osakkaana B Oy:ssä ja myös hallituksen jäsenenä. Tällä hetkellä B Oy:llä ei ole toimintaa.

BB Oy on neljätoista vuotta toiminut aikakauslehtien kustannustalo, joka kustantaa mm. S & A -lehteä ja V -lehteä. Lisäksi BB Oy järjestää messuja ja koulutusta lehtiensä kohderyhmille.

B Oy toteutti toimeksiannosta BB:n internetsivut ja laskutti tehdystä työstä työn teettäjää eli BB:aa.

A ei ole suunnitellut sivustoja, vaan hän on annettujen ohjeiden ja mallien mukaan toteuttanut graafisesti yksinkertaisia sivustoja. Tekstit, kuvat, värimaailma ja muu graafinen yleisilme on toteutettu hänelle annettujen ohjeiden mukaan ja ne ovat pohjautuneet BB Oy:n palveluksessa olevan graafikon O:n suunnittelemaan printtiversion. Tästä löytyy myös lukuisia painettuja malleja. Toimitusjohtaja K kertoo itse kirjoittaneensa noin 90 % BB Oy:n www-sivuilla olevista teksteistä ja loput 10 % on tullut A:lle lehtien toimituksesta tai BB Oy:n koulutuspäälliköltä H:lta.

Lomakkeet on toteutettu FrontPage-ohjelman valmiilla ohjelmilla ja lomakepohjilla, joten erityistä "koodausta" ei ole tarvinnut tehdä. Lomakkeet ovat olleet staattisia sivustoja, jotka lähetetään sähköpostilla. A viittaa lausuntopyynnössään siihen, että hän on luonut kuvatiedostot. Vastineen mukaan A on käyttänyt lehtien toimituksessa käytettyjä kuvia tai valmiita kuvapankkeja, joiden kanssa BB:llä on olemassa sopimus. Kaikkien kuvien työstäminen on rajoittunut lähinnä erilaisten häiveiden tekemiseen.

Vastineen mukaan BB Oy:n www-sivuston kokonaisrakenne on K:n suunnittelema eli siltäkään osin A:lla ei voi olla tekijänoikeutta sivustoon.

Vastineessa todetaan myös, että A on alusta lähtien on ollut hyvin tietoinen, että hänellä ei ole tekijänoikeutta BB:n kotisivuihin, jota hyvin kuvaa se, että jo alkuvaiheessa hän omatoimisesti lisäsi etusivulle tekstin: "Copyright BB Oy 2002".

Hakijan lausuntopyynnössä on totta se, että häneltä kului sivuston tekemiseen runsaasti aikaa ja se onkin tärkein syy, että B Oy:llä ei ole enää toimintaa, koska BB Oy:llä ei ollut mahdollista maksaa sivujen tekemisestä ja ylläpidosta satojatuhansia markkoja vuodessa. BB Oy lopetti toimeksiantosuhteen tästä syystä. BB Oy:n käsityksen mukaan hakijan lausuntopyyntö perustuukin pitkälti "kostoon", koska BB ei enää voinut käyttää B:n palveluita ja B Oy joutui lopettamaan toimintansa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto toteaa aluksi seuraavaa.

Tekijänoikeusneuvoston tehtävänä on tekijänoikeuslain 55 §:n mukaan avustaa opetusministeriötä tekijänoikeutta koskevien asioiden käsittelemisessä sekä antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Tekijänoikeusneuvosto ei voi toimivaltansa puitteissa ottaa kantaa näyttökysymyksiin tai tulkita tehtyjä sopimuksia.

Muutoin tekijänoikeusneuvosto esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeudesta ja eräistä tekijänoikeuden lähioikeuksista

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. TekijäL 1 § sisältää esimerkkiluettelon tekijänoikeussuojaa saavista teostyypeistä. Suojaa saavat esimerkiksi kaunokirjalliset sekä selittävät kirjalliset ja suulliset esitykset, sävellysteokset, elokuvateokset sekä valokuvateokset ja muut kuvataiteen teokset. TekijäL 1 §:n 2 momentin mukaan kirjallisena teoksena pidetään myös muun muassa karttaa sekä tietokoneohjelmaa. Valokuvia suojataan joko TekijäL 1 §:n nojalla taiteellisina teoksina tai TekijäL 49 a §:ssä säädetyn lähioikeuden nojalla.

Tekijänoikeussuojaa saadakseen kirjallisen tai taiteellisen tuotteen on yllettävä teostasoon eli ylitettävä niin sanottu teoskynnys. Tällä tarkoitetaan sitä, että kirjallisen tai taiteellisen tuotteen tulee olla tekijänsä henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi tehnyt samanlaista teosta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä ei ole muita

vaatimuksia. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Tekijänoikeus suojaa sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

Tekijänoikeus syntyy suoraan lain nojalla teoksen luoneelle fyysiselle henkilölle. TekijäL:n esitöissä on pohdittu myös sitä, ketä on pidettävä mahdollisesti tietokoneohjelman avulla aikaansaadun teoksen, kuten esimerkiksi tietokonepelin, tekijänä. Tekijänoikeuskomitean mukaan tietokoneohjelman tekijää eli ohjelmoijaa voidaan pitää yhtenä ohjelman avulla luodun teoksen tekijöistä, jos hän on aikaansaanut sen luovan elementin, jota ilman lopputuloksena oleva teos ei täyttäisi tekijänoikeudellisen suojan edellytyksiä. (Tietotekniikka ja tekijänoikeus. Tekijänoikeuskomitean IV osamietintö, s. 64-)

TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, laissa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna. TekijäL 2 §:n 2 momentin mukaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa.

TekijäL 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. Säännöksen mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla sekä teoksen saattaminen yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

TekijäL 49 a §:n mukaan (teostasoon yltämättömän valokuvan) valokuvaajalla on yksinomainen oikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna, valmistamalla siitä kappaleita sekä näyttämällä sitä julkisesti. TekijäL 49 a §:ssä tarkoitettuihin valokuviin sovelletaan vastaavasti, mitä TekijäL 2 §:n 2 momentissa ja 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Teos voidaan luoda myös useiden henkilöiden yhteistyönä. Tällainen useiden tekijöiden luovista panoksista muodostuva teos voi olla joko yhteisteos tai yhteenliitetty teos. Yhteisteoksesta säädetään TekijäL 6 §:ssä. Sen mukaan kahden tai useamman tekijän yhdessä luomaan teokseen, jossa tekijöiden osuudet eivät muodosta itsenäisiä teoksia, on tekijöillä tekijänoikeus

yhteisesti. Kullakin heistä on kuitenkin valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta.

Yhteenliitetty teos on kyseessä silloin, kun tekijöiden panokset kokonaisuudesta ovat toisistaan erotettavissa. Tällöin kukin tekijöistä määrää muista riippumatta vain omasta osuudestaan. Esimerkkinä yhteenliitetystä teoksesta voidaan mainita kirja, jossa on sekä tekstiä että kuvitusta. Yhteenliitettyihin teoksiin ei sovelleta TekijäL 6 §:n yhteisteoksia koskevaa säännöstä.

Kokoomateoksista säädetään TekijäL 5 §:ssä. Säännöksen mukaan sillä, joka yhdistämällä teoksia tai teosten osia on aikaansaanut kirjallisen tai taiteellisen kokoomateoksen, on siihen tekijänoikeus, mutta hänen oikeutensa ei rajoita oikeutta ensiksi mainittuihin teoksiin. Vaikka kokoomateoksen tekijällä on oikeus omaan teokseensa, hänellä ei ole siten oikeutta määrätä siihen sisältyvien teosten tai teosten osien käytöstä kokoomateoksesta erillään.

Tekijä voi luovuttaa oikeutensa toiselle, myös oikeushenkilölle. Tekijänoikeuden siirtymisestä säädetään TekijäL:n 3 luvussa (27 § - 42 §). Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat lain 27 § - 29 §:ssä. Tekijänoikeuden siirtymisestä voidaan siten sopimuksella sopia. Sopimus voi olla paitsi kirjallinen tai suullinen, myös ns. konkludenttinen eli hiljainen sopimus. Konkludenttidesta sopimuksesta on kyse silloin, kun olosuhteiden, osapuolten välisen vakiintuneen käytännön tms. perusteella voidaan katsoa tekijänoikeuden siirtymisestä tietyssä laajuudessa sovitun. Taloudelliset oikeutensa tekijä voi luovuttaa kokonaan tai osittain. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi luopua vain laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettua teoksen käyttämistä varten.

TekijäL 43 §:n mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta. Jos kyse on TekijäL 6 §:ssä tarkoitettusta teoksesta eli yhteisteoksesta, tekijänoikeus on voimassa, kunnes viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta. Oikeus valokuvaan on TekijäL 49 a §:n mukaan voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona kuva valmistettiin.

TekijäL 49 §:n mukaisesta suojasta

TekijäL 49 §:ssä säädetään ns. luettelosuojasta ja tietokantojen suojasta.

TekijäL 49 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on valmistanut 1) luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, tai 2) tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.

TekijäL:n esitöiden mukaan TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan mukaisen luettelosuojan edellytyksenä on yhdisteltyjen tietojen suuri määrä. Suoja on riippumaton sisällön valinnan tai järjestelyn kriteereistä ja mahdollisesta omaperäisyydestä. Luettelosuojasäännöksellä on tahdottu suojata tuotteita, jotka eivät ole tekijänoikeudellisessa mielessä teoksia, mutta joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa. Luettelosuojan ainoana edellytyksenä on, että työhön on yhdistelty suuri määrä tietoja. (Komiteanmietintö 1953:3, s. 79. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta 1997/10, s. 5 - 6)

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt luettelosuojaa useissa lausunnoissaan. TekijäL 49 §:n 1 momentin nojalla suojatuiksi on katsottu esimerkiksi puhelinluettelo (1987:16), nimipäiväluettelo (lausunnot 1995:11 ja 1996:1) sekä yrityksen kirjanpidossa käytettävät tilikartat (2001:5). TekijäL:n 49 §:n 1 momentin nojalla suojatuksi on katsottu myös 200 asiakirjamallin muodostama, tietokonelevykkeelle tallennettu kokonaisuus (1996:15) sekä 197 lippua käsittävä lippukokoelma (2000:9).

TekijäL 49 §:n 1 momentin 1. kohdan mukainen suoja tulee luettelon, taulukon tms. työn valmistajan hyväksi. Valmistaja on yleensä se juridinen tai fyysinen henkilö, joka on taloudellisesti vastuussa luettelon kokoamisesta. Suoja voi alkuperäisestikin kuulua juridiselle henkilölle. Käytännössä suuri osa luetteloista kootaan yritysten ja muiden yhteisöjen toimesta, joita on siis pidettään kokoamiensa luetteloiden valmistajina. (Komiteanmietintö 1987:8, s. 136 - 137, SOU 1965:25, s. 391)

TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen tietokantojen erityissuoja lisättiin TekijäL:iin lainmuutoksella 1998/250, joka tuli voimaan 15.4.1998. TekijäL saatettiin muutoksella vastaamaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (96/9/EY).

Suojattavan tietokannan määritelmä sisältyy direktiivin 96/9/EY 1 artiklan 2. kohtaan. Sen mukaan "tietokannalla tarkoitetaan teosten, tietojen ja muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, joka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy". Direktiivin johdanto-osan 17. kohdan mukaan "tietokannalla tarkoitetaan kaikkia kirjallisia, taiteellisia, musiikillisia tai vastaavia teoskokoelmia tai tekstiä, ääntä, kuvia, lukuja, tosiasioita ja tietoja sisältäviä kokoelmia". Kirjallisen tms. teoksen tallentaminen sellaisenaan ei kuitenkaan kuulu direktiivin soveltamisalaan (johdanto-osa, 17. kohta, viimeinen lause). Suomen tekijänoikeuslakia voidaan kuitenkin TekijäL:n esitöiden mukaan soveltaa myös tietokantoihin, jotka eivät täytä kaikkia direktiivin määritelmän edellytyksiä. (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 8 - 9)

Jotta tietokanta saisi suojaa, sen sisällön keräämisen, varmistamisen tai esittämisen on pitänyt edellyttää määrällisesti ja/tai laadullisesti

huomattavaa panostusta. Suojan edellyttämä panostus voi muodostua rahoituksesta ja/tai ajan, vaivannäön ja energian käytöstä (direktiivin 96/9/EY johdanto-osa, 41. kohta). Suoja ei koske sellaisia tietokannan osia, jotka eivät ole laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisia. Suoja ei kohdistu myöskään tietokannan sisältämiin yksittäisiin tietoihin. (Hallituksen esitys eduskunnalle 1997/170, s. 12)

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tietokantojen suojaa esimerkiksi lausunnoissaan 1999:13, 1999:15, 1999:17 ja 2001:7. TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan nojalla suojatuiksi tietokannoiksi on katsottu mm. harjutuskimoksen yhteydessä syntynyt laaja aineisto sekä englantilaisten jalkapallo-ottelujen ottelujärjestys.

TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen suoja tulee tietokannan valmistajan hyväksi. Direktiivin 96/9/EY johdanto-osan 41. kohdan mukaan tietokannan valmistajana pidetään henkilöä, jonka aloitteesta ja riskillä investoinnit tehdään.

Luettelo- ja tietokantasuoja on TekijäL 49 §:n 3 momentin mukaan voimassa, kunnes 15 vuotta on kulunut vuodesta, jona työ valmistui, tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin. Suoja päättyy kuitenkin viimeistään, kun työn valmistumisvuodesta on kulunut 15 vuotta.

Jos luetteloon tai tietokantaan tehdään päivityksiä tms., voidaan tällainen luettelo tai tietokanta katsoa - tapauskohtaisesti harkiten - uudeksi luetteloksi tai tietokannaksi, jolle lasketaan oma suoja-aikansa.

Myös TekijäL 49 §:n mukaiset oikeudet voidaan sopimuksella siirtää kolmannelle. Oikeuksien luovutusta koskevat yleiset TekijäL 27 § - 29 §:n säännökset.

TekijäL 49 §:n säännös ei sulje pois tekijänoikeussuojan soveltamista. Tietokanta, luettelo tai muu sellainen työ voi siten saada myös TekijäL 1 §:ssä tarkoitettua tekijänoikeussuojaa, jos tekijänoikeussuojan yleiset edellytykset täyttyvät. Tästä säädetään nimenomaan TekijäL 49 §:n 3 momentin lopussa.

Tekijänoikeus työsuhteessa

Tekijänoikeussuojaa saavia teoksia voidaan luoda myös toisen palveluksessa eli työ- tai virkasuhteessa. Tekijänoikeuslakiin (TekijäL, 404/1961) ei kuitenkaan sisälly yleisiä säännöksiä siitä, kenelle tekijänoikeus työ- tai virkasuhteessa luotuun teokseen kuuluu ja miten työ- tai virkasuhteessa luotuja teoksia voidaan hyödyntää. On mahdollista, että tekijänoikeus työ- tai virkasuhteessa luotuun teokseen siirtyy työntekijältä työnantajalle työsopimussuhteen johdosta.

Yleensä katsotaan, että työnantaja saa työntekijän työssään tekemiin teoksiin ainakin normaalin toimintansa edellyttämän käyttöoikeuden. Muutoin työsuhteella ei olisi mitään merkitystä. Työnantaja ja työntekijä voivat myös keskenään sopia siitä, miten tekijänoikeuskysymykset määräytyvät työsopimussuhteessa. Tekijänoikeuden siirtymistä koskevia määräyksiä voi sisältyä myös esimerkiksi työpaikan johto- tai ohjesääntöön taikka työehtosopimukseen.

TekijäL sisältää yhden tekijänoikeuden siirtymistä työ- tai virkasuhteessa koskevan olettamasäännön. TekijäL 40 b §:n 1 momentin mukaan jos tietokoneohjelma ja siihen välittömästi liittyvä teos on luotu täytettäessä työsuhteesta johtuvia työtehtäviä, tekijänoikeus tietokoneohjelmaan ja teokseen siirtyy työnantajalle. Momentin 2. lauseen mukaan sama koskee vastaavasti myös virkasuhteessa luotua tietokoneohjelmaa ja siihen välittömästi liittyvää teosta. TekijäL 40 b §:n 3 momentin mukaan mitä säädetään tietokoneohjelmasta, sovelletaan vastaavasti työ- ja virkasuhteesta johtuvia tehtäviä täytettäessä luotuun tietokantaan.

TekijäL 27 §:n 3 momentista ilmenee, että lain 40 b §:ää sovelletaan vain, jollei toisin ole sovittu. TekijäL 40 b §:n soveltamisen voi syrjäyttää esimerkiksi työntekijän ja työnantajan välillä tehty suullinen sopimus.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että hakija on lausuntopyyntönsä mukaan työskennellyt työsopimussuhteessa B Oy -nimisen yhtiön palveluksessa, missä tehtävässä hän on laatinut lausuntopyynnössä tarkoitetut www-sivut.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto toteaa aluksi, että jotta jokin kirjallinen tai taiteellinen tuote saisi tekijänoikeussuojaa, sen on yllettävä teostasoon eli ylittävä niin sanottu teoskynnys.

Tekijänoikeusneuvosto on tutustunut hakijan sille toimittamaan aineistoon ja toteaa, että lausuntopyynnössä tarkoitetuilla www-sivuilla esitellään lähinnä BB Oy:n tarjoamia koulutuspalveluja. Sivut sisältävät erilaisten koulutustilaisuuksien aikatauluja ja ohjelmia, tietoja matkoista ja matkaohjelmista, erilaisten koulutustilaisuuksien lyhyitä yleisesittelyjä, ilmoittautumislomakkeita koulutustilaisuuksiin, linkkejä/pudotusvalikoita ja valokuvia. Hakija on merkinnyt tekijänoikeusneuvostolle toimittamassaan aineistossa ne www-sivujen elementit, jotka ovat hänen laatimiaan.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että yksittäiset BB:n Oy:n www-sivut tai BB Oy:n www-sivut kokonaisuudessaan eivät ilmennä sellaista itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä, että ne olisivat TekijäL 1 §:n nojalla tekijänoikeussuojaa saavia teoksia. Sivut jäävät siten tekijänoikeussuojan

ulkopuolelle. Myöskään hakijan www-sivuille laatimat elementit eivät ilmennä sellaista omaperäisyyttä, että ne olisivat TekijäL 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojattuja. Tekijänoikeusneuvosto katsoo kuitenkin, että sivuilla olevat valokuvat saavat valokuvina suojaa TekijäL 49 a §:n nojalla. Oikeus näihin valokuviin kuuluu valokuvaajalle tai sille, jolle nämä oikeudet ovat siirtyneet.

Sen sijaan tekijänoikeusneuvosto toteaa, että BB Oy:n www-sivut voidaan kokonaisuutena katsoa TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdassa tarkoitetuksi tietokannaksi edellyttäen, että tietokantasuojan yleiset edellytykset täyttyvät.

Tietokantasuojan edellytykset on määritelty TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdassa, jonka mukaan suojaa saavat tietokannat, joiden sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta. Panostus voi muodostua rahoituksesta ja/tai ajan, vaivannäön tai energian käytöstä. Jotta BB Oy:n www-sivut olisivat tietokantasuojan piirissä, niiden laatimisen on siten pitänyt edellyttää edellä kerrotuin tavoin huomattavaa panostusta.

TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdassa tarkoitettu oikeus tietokantaan kuuluu tietokannan valmistajalle, jona tietokantadirektiivin johdanto-osan 41. kohdan mukaan pidetään henkilöä, jonka aloitteesta ja riskillä investoinnit tehdään. Käytännössä tietokannan valmistajana pidetään sitä yritystä, joka on pannut toimeen tietokannan laatimisen ja kantanut siitä taloudellisen vastuun. Mahdollinen TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen oikeus BB Oy:n www-sivuihin syntyy siten alunperin sille yritykselle, joka voidaan katsoa sivujen valmistajaksi.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että asiaa tarkasteltaessa on erotettava toisistaan kaksi kysymystä eli ensinnäkin se, kuka voidaan katsoa sivujen valmistajaksi eli kenelle mahdollinen TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen oikeus on alunperin syntynyt, ja toiseksi se, kenellä TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen oikeus on tällä hetkellä eli mille taholle oikeus BB Oy:n www-sivuihin on esimerkiksi sopimuksella siirtynyt.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että se ei tässä ota kantaa siihen, kuka voidaan katsoa BB Oy:n www-sivujen valmistajaksi. Tekijänoikeusneuvosto kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että TekijäL 49 §:n mukaiset oikeudet voidaan sopimuksella siirtää esimerkiksi toiselle yritykselle ja että tekijänoikeusneuvostolle toimitetun aineiston mukaan Ba Oy ja BB Oy ovat olleet sopimussuhteessa keskenään. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että se ei voi TekijäL 55 §:ään perustuvan toimivaltansa puitteissa ottaa kantaa B Oy:n ja BB Oy:n välisen sopimuksen sisältöön tai tulkintaan.

Selvyyden vuoksi tekijänoikeusneuvosto toteaa, että TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukaisen oikeuden BB Oy:n www-sivuihin ei voida

katsoa kuuluvan hakijalle. Tämä seuraa jo tietokantasuojan syntymistä koskevista yleisistä periaatteista ja siitä, että TekijäL 49 §:n 1 momentin 2. kohdan mukaisen oikeuden haltijoita ovat käytännössä juridiset henkilöt eli yritykset.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Hertta Hartikainen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Katariina Sorvari, Pekka Pulkkinen, Ahti Vääntinen, Stig Henriksson, Päivi Liedes, Valteri Niiranen, Jaakko Eskola, Pekka Salomaa, Kai Nordberg, Juha Vilanka ja Hanna Nuortila.